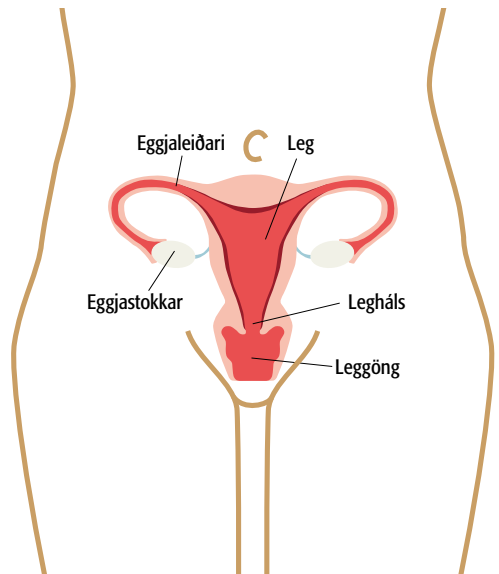

Kviðsjáraðgerð

Dagaðgerð á kvenlækningadeild

Kviðarholsspeglun er aðgerð sem er notuð til greiningar og meðferðar á sjúkdómum í innri kynfærum kvenna. Má þar nefna endómetríósu, utanlegspungun, blöðrur á eggjastokkum og bráða verki sem grunur er á að geti verið frá kvenlíffærum. Einnig er kviðarholsspeglun notuð til greiningar á orsökum ófrjósemi og til að gera ófrjósemisaðgerð. Aðgerðin er gerð í svæfingu á skurðstofu. Farið er inn í kviðarhol um þrjú til fjögur 0,5-1 cm stór göt og aðgerðin framkvæmd með aðstoð myndavélar.

Helstu fylgikvillar (2-4%) eru sýkingar í húð og ríkuleg blæðing í aðgerðinni. Sjaldgæfari fylgikvillar eru skaði á þvagblöðru, þvagleiðara eða þörmum. Sjaldnast hafa þessir fylgikvillar langvarandi afleiðingar.

Undirbúningur fyrir aðgerð

Blóðþynningarlyf

Ef breyta eða stöðva þarf blóðþynningarmeðferð fyrir aðgerð er það gert í samráði við skurðlækni.

Tóbaksnotkun og rafrettur

Reykingar, nef- og munntóbaksnotkun og nikótín í rafrettum hafa áhrif á bata eftir skurðaðgerð og geta seinkað því að sár grói og aukið hættu á fylgikvillum aðgerðar. Því er mikilvægt að hætta tóbaksnotkun 6-8 vikum fyrir aðgerð og vera tóbakslaus í að lágmarki tvær vikur eftir aðgerð. Þeir sem nota tóbak eru hvattir til að hætta og geta leitað aðstoðar á heilsugæslustöðvum eða á www.heilsuvera.is (netspjall, símaráðgjöf og fræðsluefni).

Símaviðtal vegna svæfingar

Svæfingahjúkrunarfræðingur hringir nokkrum dögum fyrir aðgerð til að fara yfir heilsufar með tilliti til svæfingar og veita tækifæri til spurninga. Ef frekari rannsóknna eða upplýsinga er þörf er boðað í innskriftarviðtal á spítalanum fyrir aðgerðina.

Gott er að hafa lyfjalista tiltækan, því í símtalinu þarf að fá upplýsingar um hvaða lyf má taka fyrir aðgerðina. Sum lyf er óæskilegt að taka fyrir svæfingu. Ef vandamál hafa komið upp eftir fyrri svæfingar, til dæmis miklir verkir, ógleði eða uppköst, er mikilvægt að segja frá því.

Í símaviðtalinu verður spurt um:

- Fyrri reynslu af svæfingum
- Ofnæmi eða óþol fyrir lyfjum
- Hæð og þyngd
- Áfengisneyslu og reykingar
- Gervitennur og tannbrýr
- Heilsufar og sjúkdóma
- Lyfjanotkun, þar á meðal notkun náttúruylfja og fæðubótarefna

Lyf og ofnæmi

Mikilvægt er að láta vita um ofnæmi fyrir lyfjum eða öðru. Svæfingalæknir ákveður hvaða lyf eigi að taka að morgni aðgerðardags.

Kvöldið fyrir aðgerð

Nauðsynlegt er að fasta fyrir aðgerð til að minnka hættu á fylgikvillum í tengslum við svæfingu. Löng fasta er ekki góð fyrir líkamann og fólki líður betur eftir aðgerð ef eftirfarandi leiðbeiningum er fylgt:

- Fá sér aukabita eða drykk áður en lagst er til svefns kvöldið fyrir aðgerð.
- Ekki má borða mat síðustu sex klukkustundum fyrir komu á spítalann.
- Óhætt er að drekka tæra drykki (1-2 glös í senn) þar til tvær klukkustundir eru í komu á spítalann. Tær drykkur er til dæmis vatn, tær ávaxtasafi, tærir orkuríkir drykkir og mjólkurlaust kaffi og te.
- Þegar á spítalann er komið veitir starfsfólk upplýsingar um hvort og hve lengi megi drekka fram að aðgerð.
- Ekki má nota tóbak síðustu tvær klukkustundir fyrir komu á spítalann.

Fyrir komu á deild þarf að vera búíð að:

- Fasta á mat frá kl. 02:00. Drekkja má tæra drykki til kl. 06:00
- Fara í sturtu heima að morgni aðgerðardags
- Hreinsa nafla með bómullarpinna
- Fjarlægja skartgrip og naglalakk. Ekki nota húðkrem eða ilmefni eftir sturtuna.
- Klæðast hreinum fötum
- Hafa þvagsýni með á spítalann (hægt er að kaupa sýnatökuglas í apótekum). Taka á sýnið að morgni aðgerðardags.

Fylgd heim

Gera þarf ráð fyrir að fá fylgd heim, því ekki má aka bíl fyrir en daginn eftir svæfingu. Eins þarf að hafa einhvern hjá sér fyrstu nóttina eftir aðgerð til öryggis.

Aðgerðardagur

Mæting er á kvenlækningadeild 21A á 1. hæð kvennadeildarhúss Landspítala við Hringbraut kl. 07:15. Starfsmaður vitjar þeirra sem mæta til aðgerðar á biðstofu.

Mikilvægt er að hafa meðferðis öll lyf sem tekin eru daglega. Ekki má taka inn eigin lyf nema í samráði við lækni eða hjúkrunarfræðing. Óvæntar aðstæður geta valdið því að aðgerðartími breytist. Aðgerð tekur um 30 mínútur - 3 klukkustundir. Eftir aðgerð tekur við dvöl í vöknunardeild þar sem fylgst er náið með líðan sjúklings og þaðan er síðan farið aftur á kvenlækningadeild 21A. Heimsóknir eru ekki leyfðar fyrir en þangað er komið.

Sjúklingar, aðstandendur og gestir á Landspítala geta fengið ókeypis aðgang að þráðlausu netsambandi fyrir eigin fartölvur, spjaldtölvur eða snjallsíma.

Verkir

Búast má við verkjum í kvið og óþægindum upp í axlir. Verkir í öxlum koma vegna lofts í kviðarholi sem ertir þindina. Einnig má búast við eymslum í nafla og í skurðsárum á kvið. Verkjalyf eru gefin í töfluformi á föstum tímum og eftir þörfum. Við mat á verkjum er notaður verkjakvarði þar sem 0 þýðir enginn verkur og 10 gríðarlegir verkir eða verstu hugsanlegu verkir. Mikilvægt er að láta vita um verki svo hægt sé að bregðast við. Markmiðið er að vera vel verkjastillt, geta hreyft sig með góðu móti og andað djúpt.

Hálssærindi geta komið eftir svæfinguna, en þau hverfa yfirleitt á 1-2 dögum.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Engir verkir		Vægir verkir		Miðlungs verkir		Miklir verkir		Gríðarlegir verkir		

Næring

Vökvi er gefinn í æð fyrst eftir aðgerð en strax við komu á deild má borða og drekka. Ef ber á ógleði eftir svæfinguna er mikilvægt að láta vita svo hægt sé að veita meðferð við henni.

Þvaglát

Eftir svæfingu getur komið fram tregða við þvaglát og því er mikilvægt að reyna að pissa fljótlega eftir komu á deild. Láta þarf vita ef ekki gengur að pissa eða lítið kemur af þvagi.

Skurðsár og blæðing

Fylgst er með skurðsárum og blæðingu frá þeim. Umbúðir eru hafðar yfir skurðsárum fyrsta sólarhringinn. Búast má við smá blæðingum frá leggöngum fyrst eftir aðgerð.

Hreyfing

Fara má fram úr rúmi þegar sjúklingur treystir sér til en mikilvægt er að hafa einhvern hjá sér í fyrsta skipti vegna hættu á svima. Eðlilegt er að finna fyrir þreytu og sljóleika fyrst um sinn.

Útskrift

Útskrift er áætluð samdægurs. Læknir veitir upplýsingar um aðgerðina. Fyrir heimferð veitir hjúkrunarfræðingur útskriftarfræðslu.

Útskriftarfræðsla

Verkir og verkjalyf

Búast má við verkjum í kvið og óþægindum upp í axlir. Ráðlagt er að taka paracetamol og ibuprofen til verkjastillingar fyrstu dagana eftir aðgerð ef ekki er frábending fyrir notkun. Hámarksskammtar af paracetamol eru 1 g fjórum sinnum á sólarhring og ibuprofen 400 mg fjórum sinnum á sólarhring.

Skurðsár

Ekki er nauðsynlegt að hafa umbúðir yfir skurðsárum en settir eru litlir límplástrar næst sárinu sem hafðir eru á þar til þeir fara að losna. Ef litlu plástrarnir eru ekki dottnir af eftir 3–4 daga, þá má fjarlægja þá þegar farið er í sturtu. Eingöngu eru notaðir saumar sem eyðast af sjálfu sér.

Ráðleggingar eftir aðgerð

- Hafa þarf hægt um sig aðgerðardaginn.
- Blætt getur frá leggöngum í allt að tvær vikur eftir aðgerð. Blæðing er yfirleitt væg.
- Varast ber að lyfta þungu (yfir 10 kg) fyrstu tvær vikurnar eftir aðgerð eða stunda þyngri líkamlega áreynslu svo sem þrekæfingar, hlaup, hjólríðar og erfið heimilisstörf. Dagleg hreyfing og gönguferðir eru góður kostur.
- Fara má í sturtu sólarhring eftir aðgerð. Ekki má fara í baðkar eða sund í tvær vikur eftir aðgerð.
- Eingöngu má nota bindi en ekki túrtappa eða álfabikar meðan blæðing varir.
- Óhætt er að hafa samfarir tveimur vikum eftir aðgerð.
- Ekki má aka bíl aðgerðardaginn vegna áhrifa svæfingarlyfja.
- Ráðlögð hvíld frá vinnu er 3-7 dagar, en það fer eftir eðli starfs og hvað var gert í aðgerðinni.

Hafa þarf samband við móttöku kvenlækningadeildar ef eftirfarandi hættumerki koma fram fyrstu tvær vikurnar eftir aðgerð:

- Það blæðir ríkulega svo að stórt bindi fyllist (næturbindi eða sambærileg) á innan við 30 mínútum í meira en tvær klukkustundir
- Miklir verkir í kvið sem verkjalyf slá ekki á
- Líkamshiti er hærri en 38,0°C
- Vessi, roði, bólga og hiti í skurðsárum
- Sviði við þvaglát, verkir yfir lífbeini og tíð þvaglát

Ef erindið getur ekki beðið til næsta dags má hafa samband við skiptiborð Landspítala í síma 543 1000 og biðja um samband við símavakt kvenlækningadeildar 21A.

Ef um brátt ástand er að ræða á að hafa samband við 112.

Símanúmer

Móttaka kvenlækningadeildar 21A, opin virka daga frá kl. 08:00-16:00	543 3224
Skiptiborð Landspítala (sí mavakt bráðaðþjónustu kvennadeilda)	543 1000

Hafa má samband við kvenlækningadeild fyrstu tvær vikur eftir aðgerð en eftir þann tíma er ráðlagt að hafa samband við heilsugæslu.

Þetta fræðslufni er gert fyrir sjúklinga Landspítala og aðstandendur þeirra og er byggt á bestu þekkingu við útgáfu þess. Tilgangur fræðslufnisins er að styðja við faglega ráðgjöf heilbrigðisstarfsfólks Landspítala sem veitir nánari upplýsingar eftir þörfum. Efninu er ekki ætlað að koma í stað einstaklingsbundinna leiðbeininga heilbrigðisstarfsfólks.

ÚTGEFANDI:
LANDSPÍTALI
MIÐSTÖÐ SJÚKLINGAFRÆDSL
MÁI 2024
LSH-1454

ÁBYRGÐARMENN:
YFIRLÆKNIR KVENLÆKNINGA OG
DEILDARSTJÓRI KVENLÆKNINGADEILDAR

HÖNNUN:
GRAFÍSKUR HÖNNUÐUR
LANDSPÍTALA